

Bài 5: Sự chuyển biến từ xã hội nguyên thủy sang xã hội có giai cấp

Trả lời câu hỏi giữa bài Sử 6 Bài 5 (Chân trời sáng tạo)

Câu hỏi 1 trang 27 Lịch Sử lớp 6 - Chân trời sáng tạo: Kim loại đã được phát hiện ra như thế nào?

Lời giải:

- Từ thiên niên kỉ V TCN, con người tình cờ phát hiện ra đồng đỏ khi khai thác đá.
- Đầu thiên niên kỉ II TCN, họ đã luyện được đồng thau và sắt.

Câu hỏi 2 trang 27 Lịch Sử lớp 6 - Chân trời sáng tạo: Em hãy quan sát các hình 5.2 đến 5.4 và cho biết:

- + Công cụ và vật dụng bằng kim loại có điểm gì khác biệt về chủng loại, hình dáng so với công cụ bằng đá?
- + Kim loại được sử dụng vào những mục đích gì trong đời sống của con người cuối thời nguyên thủy?

5.2 Kiếm, dao găm và các vật dụng bằng sắt, Mi-xen (Mycenaean), 1600 năm TCN

5.3 Dụng cụ chính khai thác mỏ bằng đá và đồng ở Tim-na (Timna)

5.4 Cây gỗ có lưỡi bằng đồng, khoảng thiên niên kỉ III TCN, Ai Cập

Lời giải:

- Điểm khác biệt của công cụ bằng kim loại so với công cụ bằng đá là:

+ Phong phú, đa dạng về chủng loại (có các loại công cụ như: mũi tên, kiếm, dao găm, lưỡi câu, lưỡi cày bằng kim loại...).

+ Hình dáng công cụ mảnh, thanh thoát và sắc bén hơn, hiệu quả hơn.

- Kim loại được sử dụng vào các mục đích sau:

+ Chế tạo công cụ lao động, vũ khí...

+ Làm đồ trang sức (vòng tay, vòng cổ...)

+ Khai thác mỏ (dùng dụng: búa, đục, lưỡi rìu bằng đồng... để khai thác mỏ đồng).

+ Xuất hiện nghề luyện kim.

Câu hỏi 1 trang 28 Lịch Sử lớp 6 - Chân trời sáng tạo: Đọc các thông tin, quan sát sơ đồ 5.5, em hãy cho biết:

+ Nguyên nhân nào dẫn đến sự phân hóa xã hội thành “người giàu” và “người nghèo”?

+ Mọi quan hệ giữa người với người trong xã hội có phân hóa giàu, nghèo.

Lời giải:

- Nguyên nhân dẫn đến sự phân hóa xã hội thành “người giàu” và “người nghèo” là: tình trạng “tư hữu” (một số người có chức quyền trong thị tộc, bộ lạc đã chiếm hữu một phần của cải tập thể thành của riêng; điều này khiến cho quan hệ “công bằng và bình đẳng” trong xã hội bị phá vỡ; xã hội dần có sự phân hóa).

- Trong xã hội có giai cấp: quan hệ công bằng – bình đẳng bị phá vỡ, thay vào đó là mối quan hệ bất bình đẳng giữa các giai cấp.

+ Giai cấp thống trị (những người giàu có) nắm trong tay quyền lực, được hưởng nhiều đặc quyền, đặc lợi.

+ Giai cấp bị thống trị (những người nghèo khổ) không được hưởng đặc quyền, đặc lợi; bị giai cấp thống trị áp bức.

Câu hỏi 2 trang 28 Lịch Sử lớp 6 - Chân trời sáng tạo: Vì sao xã hội nguyên thủy ở phương Đông không phân hóa triệt để?

Lời giải:

- Ở phương Đông, vào cuối thời nguyên thủy, cư dân đã sinh sống và canh tác nông nghiệp ven các dòng sông lớn. Họ thường sống quây quần, gắn bó với nhau để cùng làm thủy lợi (đắp đê, đào kênh, mương...), cùng sản xuất nông nghiệp. Do đó, mối quan hệ giữa người với người vẫn rất gần gũi, thân thiết => xã hội phân hóa không triệt để.

Câu hỏi trang 29 Lịch Sử lớp 6 - Chân trời sáng tạo: Quan sát các hình từ 5.6 đến 5.9 và kết hợp thông tin trong bài, em hãy:

- Nêu một số nét cơ bản của xã hội nguyên thủy Việt Nam trong quá trình tan rã.

- Cuối thời nguyên thủy, người Việt cổ đã có những công cụ lao động và những ngành nghề sản xuất nào?

Lời giải:

* Một số nét cơ bản của xã hội nguyên thủy Việt Nam trong quá trình tan rã:

- Việc sử dụng các công cụ lao động bằng kim loại đã giúp người nguyên thủy mở rộng địa bàn cư trú, chuyển dần xuống vùng đồng bằng và định cư ven các con sông lớn như: sông Hồng, sông Mã, sông Đòng Nai...

- Con người làm nông nghiệp trồng lúa nước, chăn nuôi, biết nung gốm ở nhiệt độ cao, biết đúc công cụ và vật dụng bằng đồng... Những xóm làng đã dần xuất hiện.

* Công cụ lao động và ngành nghề sản xuất của người Việt cổ ở cuối thời nguyên thủy:

- Những công cụ lao động của người Việt cổ ở cuối thời nguyên thủy là: Mũi giáo, mũi tên, lưỡi câu, đồ gốm...

- Những ngành nghề của người Việt cổ ở cuối thời nguyên thủy là: làm nông nghiệp trồng lúa nước, chăn nuôi, nung gốm, rèn đúc công cụ và vật dụng bằng đồng...

Giải luyện tập & vận dụng Bài 5 Sử lớp 6 (Chân trời sáng tạo)

Luyện tập 1 trang 30 Lịch Sử lớp 6 - Chân trời sáng tạo: Em hãy nêu những chuyển biến về kinh tế, xã hội vào cuối thời nguyên thủy. Phát minh quan trọng nào của người nguyên thủy tạo nên những chuyển biến này?

Lời giải:

* Những chuyển biến về kinh tế, xã hội vào cuối thời nguyên thủy:

- Chuyển biến về kinh tế:

+ Con người phát hiện ra kim loại và sử dụng kim loại để chế tác công cụ lao động.

+ Việc sử dụng công cụ lao động bằng kim loại một cách phổ biến đã khiến cho: năng suất lao động của con người tăng lên gấp nhiều lần so với thời đại đồ đá; con người đã sản xuất ra được một lượng sản phẩm dư thừa thường xuyên; mặt khác, nhờ sử dụng công cụ kim khí, nhất là công cụ sắt, con người đã có thể khai phá những vùng đất đai mà trước khi chưa khai phá nổi...

- Chuyển biến về xã hội:

+ Xuất hiện tình trạng “tư hữu” do một số người có chức quyền trong thị tộc, bộ lạc đã chiếm hữu một phần của cải tập thể thành của riêng. Điều này khiến cho quan hệ “công bằng và bình đẳng” trong xã hội bị phá vỡ.

+ Xã hội dần có sự phân hóa thành kẻ giàu – người nghèo, giai cấp thống trị và giai cấp bị thống trị.

+ Mặt khác, sự xuất hiện và sử dụng phổ biến của công cụ kim loại còn dẫn đến sự thay đổi hẳn địa vị xã hội của người đàn ông => các gia đình phụ hệ đã xuất hiện, thay thế cho gia đình mẫu hệ. Trong các gia đình phụ hệ, người đàn ông trở thành trụ cột, nắm toàn quyền quyết định các công việc – chính điều này đã nhen nhóm sự bất bình đẳng ngay từ trong mỗi gia đình - “tế bào” của xã hội.

* **Lý giải nguyên nhân dẫn đến sự chuyển biến:** việc phát minh ra và sử dụng phổ biến các công cụ lao động bằng kim loại đã dẫn đến những chuyển biến kinh tế - xã hội ở cuối thời nguyên thủy.

Vận dụng 2 trang 30 Lịch Sử lớp 6 - Chân trời sáng tạo: Quan sát công cụ lao động và những vật dụng của người nguyên thủy giai đoạn Phùng Nguyên, Đồng Đậu, Gò Mun, em hãy viết một đoạn văn ngắn mô tả cuộc sống của họ.

Lời giải:

- Cách đây hơn 4000 năm, xã hội nguyên thủy ở Việt Nam có những chuyển biến quan trọng, gắn với các nền văn hóa Phùng Nguyên, Đồng Đậu, Gò Mun. Dấu ấn đầu tiên tạo nên sự chuyển biến này là việc cư dân phát minh ra thuật luyện kim và biết chế tác công cụ lao động, vũ khí bằng đồng.

- Việc sử dụng các công cụ lao động bằng kim loại đã giúp người nguyên thủy mở rộng địa bàn cư trú, chuyển dần xuống vùng đồng bằng và định cư ven các con sông lớn như: sông Hồng, sông Mã, sông Đòòng Nai... Con người làm nông nghiệp trồng lúa nước, chăn nuôi, biết nung gốm ở nhiệt độ cao, biết đúc công cụ và vật dụng bằng đồng... Những xóm làng đã dần xuất hiện.

Vận dụng 3 trang 30 Lịch Sử lớp 6 - Chân trời sáng tạo: Em hãy kể tên một số vật dụng bằng kim loại mà con người ngày nay vẫn thừa hưởng từ những phát minh của người nguyên thủy.

Lời giải:

- Một số vật dụng bằng kim loại mà con người ngày nay vẫn thừa hưởng từ những phát minh của người nguyên thủy là:

+ Lưỡi câu.

- + dao găm.
- + Lưỡi cày bằng kim loại.
- + Xiên nướng thịt (công cụ mũi nhọn).
- + Đồ gốm.